

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра туристичного та готельно-ресторанного бізнесу

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра

зі спеціальності 241 «Готельно-ресторанна справа»
за освітньою програмою «Управління готельним та рестораним бізнесом»

на тему: **«Шляхи розвитку партнерства територіальних громад та суб'єктів підприємництва на ринку послуг гостинності сфери сільського зеленого туризму»**

Виконавець

студент факультету міжнародної економіки
Шевченко Сергій Геннадійович

/підпис/

Науковий керівник

к.е.н., доцент

Нездоймінов Сергій Георгійович _____

/підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Відновлення туристичної мобільності, підприємницької діяльності в сфері рекреаційних послуг в регіонах, які менш були підвергнуті руйнуванню під час війни та подолання кризових явищ, викликаних військовою агресією РФ, зумовлює розробку заходів щодо партнерства регіональних туроператорів та територіальних громад на ринку послуг сільського зеленого туризму. Активізація діяльності підприємців, сільських домогосподарств з надання послуг гостинності в агро-рекреаційних регіонах дозволить вирішити завдання щодо відновлення туристичної мобільності та зайнятості населення у регіонах в післявоєнний час. Вирішення проблем, що пов'язані з розвитком закладів сфери послуг гостинності в територіальних громадах регіонів, покращить їх соціально-економічний стан і є дуже важливим в умовах відбудови туристичного ринку та екологічної привабливості територій, що актуалізує тему дослідження.

Мета дослідження. Метою кваліфікаційної роботи є розробка і обґрунтування шляхів розвитку партнерства в діяльності суб'єктів підприємництва та територіальних громад на ринку послуг гостинності сфери сільського зеленого туризму.

Завдання дослідження:

1. Розглянути наукове підґрунтя та нормативно-правове визначення послуг сільського зеленого туризму.
2. Провести дослідження ресурсного потенціалу розвитку партнерства Савранської територіальної громади з підприємствами сфери гостинності та туризму.
3. Надати характеристику діяльності туристичного туроператора «Селезньов тур».
4. Провести аналіз фінансово-господарської діяльності туристичного підприємства.
5. Здійснити маркетинговий аналіз попиту на рекреаційні послуги підприємства.
6. Обґрунтувати доцільність розробки туристичного продукту сільського зеленого туризму.
7. Сформулювати заходи розвитку партнерства суб'єктів підприємництва та територіальної громади на ринку послуг гостинності сільського зеленого туризму.

Об'єктом дослідження є процеси співробітництва суб'єктів ринку послуг гостинності сфери сільського зеленого туризму.

Предмет дослідження - сукупність науково-теоретичних, методологічних і практичних аспектів розвитку партнерства на ринку послуг гостинності сфери сільського зеленого туризму.

Методи дослідження. Дослідження виконані на основі статистичних матеріалів і літературних джерел, звітів територіальних громад, громадських організацій які стосуються розвитку послуг гостинності у сфері сільського зеленого туризму, а також власних спостережень. Основними методами дослідження є: логічні та емпіричні методи; порівняння, аналіз, синтез; регіонального аналізу; таксономічного аналізу, економіко-статистичний метод тощо.

Інформаційна база дослідження. Теоретичну базу досліджень становлять роботи вітчизняних і зарубіжних науковців з проблем розвитку ринку послуг сільського зеленого туризму, територіальної кооперації, теорії та економіки

туризму, менеджменту, маркетингу, економічного аналізу. В кваліфікаційній роботі використовувались наукові напрацювання: Герасименко В.Г., Графської О., Нездоймінова С.Г., Плотнікової М.Ф., Мартинчук І.В., Матвійчук Л.Ю., Тищук І.В. та ін.

Інформаційною базою дослідження також були статистичні дані, монографічні дослідження, наукові статті опубліковані в періодичних виданнях та в збірниках науково-практичних конференцій, а також матеріали звітів з фінансової діяльності туроператора «Селезньов тур».

Структура роботи складається зі вступу, трьох розділів, в кожному з яких висвітлюється тема даної роботи з різних позицій, висновків, списку використаних джерел. Кваліфікаційна робота містить 73 сторінки, 15 таблиць, 16 рисунків, список використаних джерел з 52 найменувань.

Публікації. Окремі результати дослідження були представлені у тезах доповіді на тему «Екологізація послуг як складова розвитку ринку сільського зеленого туризму» на VI Всеукраїнській науково-практичній конференції «Бухгалтерський облік, контроль та аналіз в умовах інституційних змін», яка відбулась 26 жовтня 2023 р.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі **«НАУКОВО - ТЕОРЕТИЧНІ ТА ЗАКОНОДАВЧІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ ПОСЛУГ ГОСТИННОСТІ НА РИНКУ СІЛЬСЬКОГО ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ»**, визначено сутність та зміст послуг сільського зеленого туризму. Дослідження науково-теоретичної літератури та правових джерел вказує, що одним із пріоритетних завдань органів територіального самоврядування є стимулювання та підтримка особистих селянських господарств, які впровадили в свою діяльність послуги гостинності та підприємців, що надають послуги з тимчасового розміщення туристів у засобі садибного типу за плату; послуги харчування, послуги з організації дозвілля й заходів, пов'язаних із місцевими звичаями і традиціями гостинності. Розглянуто ресурсний потенціал розвитку послуг гостинності у сфері сільського зеленого туризму Савранської селищної територіальної громади. Визначено, що виконавчому органу Савранської селищної територіальної громади необхідно шукати додаткові фінансові ресурси та розробляти програми розвитку сфери туризму та рекреації, залучати населення громади до розвитку послуг сільського зеленого туризму, ефективно використовувати наявні природно-рекреаційні ресурси та людський потенціал.

У другому розділі **«ЕКОНОМІЧНІ ПЕРЕДУМОВИ РОЗВИТКУ ПАРТНЕРСТВА ТУРОПЕРАТОРА «СЕЛЕЗНЬОВ ТУР» НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РИНКУ ПОСЛУГ СФЕРИ ГОСТИННОСТІ»** проаналізовано структуру управління на підприємстві. За результатами аналізу фінансових результатів діяльності встановлено, що в структурі витрат, лівова частка витрат підприємства припадає на оплату праці персоналу. Але порівняно з 2020 роком, спостерігається зменшення витрат на утримання персоналу на 40,9 п. в. у 2021 році або на 249,3 тис. грн. Це сталося під впливом чинників подолання

економічних наслідків глобальної пандемії 2020 - 2021 рр. За елементами витрат на амортизацію основних засобів спостерігаємо їх зменшення за аналізований період на 46,2 п. в., або 4,3 тис. грн. Динаміка показника витрат на статтю відрахувань на соціальні заходи, свідчить, що за аналізований період цей показник збільшився на 4,4% або на 6,3 тис. грн.

За даними маркетингового аналізу встановлено, що у 2019 – 2021 рр. обсяги попиту туристів на послуги туроператора скоротилися у 2021 році на 53,4% в порівнянні з 2019 роком внаслідок глобальної пандемії. Для визначення конкурентоспроможності послуг туроператорів було проведено експертна оцінка уніфікованого туру за маршрутом сільського зеленого туризму та встановлено, що основним конкурентом підприємства є туроператор «Вилкове Пелікан Тур».

У третьому розділі **«НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ПАРТНЕРСТВА СУБ'ЄКТІВ РИНКУ ПОСЛУГ ГОСТИННОСТІ СФЕРИ СІЛЬСЬКОГО ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ НА САВРАНЩИНІ»** проведено розробку туру «Зелене намисто Савранщині». При повної комплектації групи у кількості 10 туристів, ТОВ «Селезньов Тур» отримує прибуток у розмірі 2783 грн. Запропоновано туроператору спланувати проведення рекламного туру щодо залучення агентів до реалізації через соціальні мережи. Співробітництво на ринку послуг гостинності у сфері сільського зеленого туризму дозволить туроператору диверсифікувати види діяльності та забезпечити одержання прибутку. Визначено, що дієвим інструментом реалізації партнерства в умовах розвитку сільського туризму в Савранській селищній територіальній громаді може стати співробітництво об'єднаних в групи суб'єктів за галузевим та територіальним принципом на засадах кластеризації. Запропоновано заходи кластерного партнерства ТОВ «Селезньов Тур», суб'єктів туристичного бізнесу, комунальних закладів, підприємців сфери гостинності Савранської територіальній громади на ринку послуг сільського зеленого туризму.

ВИСНОВКИ

1. В роботі доведено, що послуги гостинності є невід'ємною складовою сільського зеленого туризму та визначаються як послуги закладів розміщення туристів під час подорожі в сільську місцевість із метою ознайомлення з місцевою культурою та історією природного середовища. Послуги гостинності у сфері сільського зеленого туризму і агротуризму тісно пов'язані із сільською місцевістю та сільським господарством. Відмінність послуг сільського зеленого туризму пов'язане перш за все з перебуванням і наданням послуг гостинності в сільському домогосподарстві. Розвиток сільського зеленого туризму в умовах подолання кризових наслідків, викликаних війною зумовлюють необхідність розбудови партнерства суб'єктів підприємництва, закладів гостинності, туристичних підприємств та територіальних громад.

2. За результатами дослідження ресурсного потенціалу партнерства з суб'єктами підприємництва в сфері послуг гостинності сільського зеленого туризму визначено, що у розподілі бюджету Савранської селищній територіальній громади, видатки загального фонду на 1-го мешканця, перевищують доходи загального фонду

громади в розмірі – 4031,5 грн, майже у 2 рази. Доведено, що виконавчому органу Савранської селищної територіальної громади необхідно шукати додаткові ресурси та розробляти програми розвитку сфери туризму та рекреації, залучати населення громади до розвитку сільського зеленого туризму, ефективно використовувати наявні природно-рекреаційні ресурси та людський потенціал.

3. Визначено, що у туристичного оператора ТОВ «Селезньов Тур» склалась організаційна структура за функціональним типом управління. За типом підприємства, за кількістю працюючих та розміром доходів, туроператор відноситься до суб'єктів малого підприємництва. Функціонально структурні підрозділи туроператора відповідають видам економічної діяльності на ринку рекреаційних послуг.

4. В роботі доведено, що у 2021 році фінансовий стан ТОВ «Селезньов Тур» почав стабілізуватися, керівництво підприємства сформувало організаційно-економічні заходи для відновлення програми реалізації послуг в умовах виходу із кризового стану, спричиненого наслідками пандемії Covid-19.

Операційні витрати, пов'язані з наданням туристичних послуг у 2021 році зросли майже у три рази, порівняно з 2020 роком. Внаслідок вжитих стабілізаційних заходів, туроператору вдалось отримати прибуток та сплатити податки до бюджету. За результатами аналізу спостерігається збільшення доходу на 59% або на 1829,0 тис. грн. у 2021 році, порівняно з 2020 роком, але у той же час збільшились також витрати на операційну діяльність – на 48,6%. Загальний фінансовий результат до оподаткування збільшився на 82,2% порівняно з 2020 роком. За результатами аналізу фінансово-господарської діяльності, туроператору ТОВ «Селезньов Тур» рекомендовано сформувати заходи економічного управління прибутком за рахунок пошуку резервів збільшення обсягів реалізації і зниження собівартості власного турпродукту, розробку нових сегментів туристичного ринку.

5. За даними маркетингового аналізу встановлено, що у 2019 – 2021 рр. обсяги попиту туристів на рекреаційні послуги туроператора скоротилися у 2021 році на 53,4% в порівнянні з 2019 роком внаслідок глобальної пандемії. Для визначення конкурентоспроможності послуг туроператорів було проведено експертна оцінка уніфікованого одноденного туру за маршрутом сільського зеленого туризму та встановлено, що основним конкурентом підприємства є туроператор «Вилкове Пелікан Тур». Досліджуваному туроператору ТОВ «Селезньов Тур» рекомендовано підвищити рівень якості харчування на маршруті і посилити свої конкурентні позиції на регіональному ринку шляхом розробки власного туристичного продукту сільського зеленого туризму.

6. На основі аналізу територіального ринку послуг сільського зеленого туризму, конкурентного стану туроператора, сформовано новий туристичний продукт «Зелене намисто Савранщині». При повної комплектації групи у кількості 10 туристів, ТОВ «Селезньов Тур» отримує виручку 22400 грн та прибуток у розмірі 2783 грн. Туроператору рекомендовано спланувати проведення рекламного туру щодо залучення агентів до реалізації турів.

7. В роботі розроблено заходи щодо реалізації партнерства суб'єктів підприємництва сфери гостинності на ринку послуг сільського зеленого туризму в

Савранської селищної територіальної громаді. Механізмом партнерства визначено співробітництво між об'єднаними в групи суб'єктами громади за галузевим та територіальним принципом на засадах кластеризації. Запропоновано склад потенційного локального кластеру сільського зеленого туризму Савранської селищної територіальної громади за участю ТОВ «Селезньов Тур», суб'єктів сфери гостинності, комунальних закладів, підприємців та фермерських господарств.